

องค์ความรู้ ทิวทองสุวรรณ

(โดยสำนักขานรายชกหญิงสก)

ตามพรลิงค์

ตามพรลิงค์ (ตาม-พระ-ลิง) รัฐในอดีตที่อยู่ในคาบสมุทรมไทย-มลายู มีอาณาเขตตั้งอยู่บนแนวชายฝั่งทะเลเป็นเมืองท่าสำคัญที่รับและกระจายสินค้าไปยังดินแดนต่าง ๆ สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่าไว้ว่า ตามพรลิงค์เป็นชื่อเรียกในภาษาสันสกฤตจากคำว่า ตามพระลิงคะ (Tambra linga) ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางการค้าทางทะเลที่สำคัญของเอเชีย คือทางตะวันตกมีเส้นทางการค้าทางทะเลต่อเนื่องไปจนถึงทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และทางตะวันออกต่อเนื่องไปจนถึงจีน ตามพรลิงค์จึงเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญกับจีน จามปา และเมืองต่าง ๆ ในคาบสมุทรม รวมทั้งเมืองท่าต่าง ๆ ของอินเดีย ลังกา และแถบอ่าวเปอร์เซีย

การศึกษาเรื่องราวของตามพรลิงค์นั้น นักศึกษาประวัติศาสตร์โบราณพบว่าหลักฐานที่บันทึกเรื่องราวของตามพรลิงค์ไว้ไม่ค่อยมีความต่อเนื่องกัน เช่น บันทึกไว้ในเอกสารจีนว่า ตามพรลิงค์ได้เคยส่งบรรณาการไปถวายราชสำนักจีน

มาแล้วหลายราชวงศ์ การปรากฏชื่อตามพรลิงค์ในศิลาจารึกภาษาสันสกฤตหลักที่ ๒๔ ซึ่งพบที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือในคัมภีร์มทานิเทศ ดิสสเมคเตยยสูตร ที่กล่าวถึงการเดินทางของนักเผชิญโชคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าได้แล่นเรือไปถึงกะมะลิง ซึ่งศาสตราจารย์ฌอร์ฌ เซแดส (George Coedès) กล่าวว่าชื่อกะมะลิงตรงกับต้นมาหลิงในจดหมายเหตุจีน และตามพรลิงค์ในศิลาจารึกทำให้นักศึกษาประวัติศาสตร์โบราณต้องอาศัยหลักฐานร่วมสมัยอื่นมาประกอบการศึกษา เช่น เครื่องเคลือบและเหรียญในสมัยราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง และราชวงศ์หมิง รูปเคารพในศาสนาพราหมณ์และพระพุทธศาสนาในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๕ จึงสามารถกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของรัฐตามพรลิงค์ได้ว่าตั้งอยู่บนแนวชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของคาบสมุทรมไทย-มลายู ตั้งแต่ตอนล่างของอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปจนถึงจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

รัฐตามพรลิงค์มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา จนตกอยู่ใต้อาณาจักรสุโขทัยและอยุธยา เป็นนครและเมืองที่อยู่ในประวัติศาสตร์ไทยในชื่อจังหวัดนครศรีธรรมราช.

กนกวรรณ กองตะโก